

CHE

Iris Van de Castele
Jorge Horacio Pousa

i Mira a Cuba ! Sobre el hilo rojo agarrado al más alto pico de la Historia, entre cartucheras y guitarras, Cuba vive.

Bezie Cuba! Op de rode draad vastgehecht aan de hoogste piek van de Geschiedenis, tussen patroongordels en gitaren, Cuba leeft.

Regardez Cuba ! Sur le fil rouge accroché au plus haut pic de l'Histoire, entre cartouchières et guitares, Cuba vit.

Barbara Y. Flamand

>>

Minas de plata - Potosí - Bolivia 1997
Zilvermijnen - Potosí - Bolivia 1997
Mines d'argent - Potosí - Bolivie 1997

Siempre habrá alguien
que apelarà a nuestra conciencia
mostrando fotos de niños que
languidecen en las minas de plata
masticando hojas de coca.

o

Er zal altijd iemand zijn
die inspreekt op ons geweten
door foto's te tonen van kinderen
die kauwend op cocabladeren
wegkwijnen in zilvermijnen.

o

Il y aura toujours quelqu'un qui en
appellera à notre conscience en
montrant des photos d'enfants qui
dépérissent dans les mines d'argent
en mastiquant des feuilles de coca.

< >>

Basural de Tres Arroyos - Argentina - 1999
Vuilnisbelt van Tres Arroyos - Argentinië - 1999
Dépotoir de Tres Arroyos - Argentine - 1999

Estar condenado
a vivir aquí.
Pensar en el colibrí.
Ser humano.
Nacer sin alas.

o

Gedoemd zijn om
hier te leven.
Denken aan de kolibrie.
Mens zijn.
Geen vleugels hebben.

o

Être contraint
à vivre ici.
Penser au colibri.
Être humain.
Naître sans ailes.

<< >>

¿ Ves niña esta flor ?
Ella vive de rocío.
¿ Para qué pides tu pan ?

◦

Zie je die bloem, kleintje?
Zij leeft van dauw.
Waarom vraag jij om brood?

◦

Vois-tu cette fleur, fillette ?
Elle vit de rosée.
Pourquoi veux-tu du pain ?

Alguna tierra apisonada.
Cuatro paredes recuperadas.
un techo de hojalata oxidada.
Uno vive.

◦

Wat aangestampte aarde.
Vier gerecupereerde wanden.
Een geoxideerd blikken dak.
Men leeft.

◦

Un peu de terre damée.
Quatre cloisons récupérées.
Un toit rouillé de fer-blanc.
On vit.

<< >>

Pueblo de Tiwanaku - Bolivia - 1997
Tiwanaku dorp - Bolivië - 1997
Village de Tiwanaku - Bolivie - 1997

Niños iluminan la calle con sus
ropitas tejidas con hilo rojo.
Che lo realza.

o

Kinderen kleuren de straat,
hun kleertjes uitdagend rood.
Che onderstreept het.

o

Des enfants enluminent la rue
avec leurs fringues d'un rouge vif.
Che le souligne.

< < >>

Muchachos pican piedras.
'Multinationals' les consideran
como mano de obra barata.
Apenas tienen siete años.

◦

Kinderen kloppen stenen.
'Multinationals' beschouwen hen
als goedkope arbeidskracht.
Ze zijn amper zeven.

◦

Des enfants cassent des cailloux.
Des 'multinationals' les considèrent
comme main d'oeuvre bon marché.
Ils ont à peine sept ans.

Los pueblos oprimidos
atizan su valor
lanzando gritos espontáneos.
¡ Venceremos !
¡ Venceremos !
¡ Che ! ¡ Che ! ¡ Che !

◦

Onderdrukte volkeren
wakkeren hun moed aan
spontane kreten lancerend.
Wij zullen winnen!
Wij zullen winnen!
Che ! Che ! Che !

◦

Les peuples opprimés
stimulent leur courage en
lançant des cris spontanés.
Nous vaincrons !
Nous vaincrons !
Che ! Che ! Che !

<< >>

Basural de Tres Arroyos - Argentina - 1999

Vuilnisbelt van Tres Arroyos - Argentinië - 1999

Dépotoir de Tres Arroyos - Argentine - 1999

'Cirujas' encierran en bolsas lo
que para los otros no tiene valor.
Así se hizo con seres humanos
para arrojarlos vivos en el río
desde un bimotor.

o

Sukkelaars snoeren in zakken wat
voor anderen geen waarde heeft.
Zo deed men ooit met mensen
die levend vanuit een vliegtuig
in de rivier werden gedropt.

o

Des malheureux serrent dans des sacs
ce qui pour d'autres n'a aucune valeur.
Cela c'est fait avec des humains que
l'on a jetés vivants dans les eaux
à partir d'un bimoteur.

<< >>

Acá no se abriga esperanza.
Acá cada rayito de luz
cae sin rodeos
en el basural.

◦

Hier wordt geen hoop gekoesterd.
Hier verdwijnt elk straaltje licht
zonder omwegen
in de vuilnishoop.

◦

Ici on ne caresse l'espoir.
Ici chaque rayon de lumière
tombe sans détours
dans le dépotoir.

◦

No poseen nada
pero una rosa roja
florece en su imaginación.

◦

Ze bezitten niets
wel bloeit er een rode roos
in hun verbeelding.

◦

Ils ne possèdent rien
mais une rose rouge fleurit
dans leur imagination.

◦

<< >>

Madres de Plaza de Mayo - Argentina - 2000
 Moeders op Plaza de Mayo - Argentinië - 2000
 Des mères à la Plaza de Mayo - Argentine - 2000

Hijos desaparecen sin más
 sin dejar rastro.
 Sobre su pañuelo blanco
 una madre valiente escribió :
 Raúl Aguirre 19 años.

o

Kinderen verdwijnen zomaar
 in het niets.
 Een moedige moeder schreef
 op haar witte hoofddoek:
 Raúl Aguirre 19 jaar.

o

Des enfants s'évanouissent
 dans le néant.
 Une mère courageuse écrivit
 sur son fichu blanc :
 Raúl Aguirre 19 ans.

<< >>

Seres humanos de la selva tropical
luchan por una existencia digna.
Cada vez con más brusquedad se les
empuja más lejos en su mala suerte
con fusiles y garrotes.

◦

Tropenwoudbewoners vechten
om een menswaardig bestaan.
Met geweren en stokken worden
ze telkens wat hardhandiger
verder in hun ongeluk gedreven.

◦

Dans la foret tropical des êtres luttent
pour une existence humaine.
Chaque fois plus agressifs des fusils
et des matraques les enfoncent
encore plus loin dans leur malheur.

¿ Ves ese pájaro niño ?
Le enseñaron a silbar.
El silba.
Nos enseñaron a arrodillarnos.
No obedecemos.

◦

Zie je die vogel, jongen?
Ze leerden hem fluiten.
Hij fluit.
Ons willen ze op de knieën.
Wij gehoorzamen niet.

◦

Vois-tu cet oiseau, gamin ?
Ils lui ont appris à siffler.
Il siffle.
Ils nous veulent à genoux.
Nous n'obéissons point.

<< >>

Basural de Tres Arroyos – Argentina – 1999
Vuilnisbelt van Tres Arroyos – Argentinië – 1999
Dépotoir de Tres Arroyos – Argentine - 1999

Una niña busca qué comer
en el basural entre las ratas.
¿ Su propiedad ?
Una lata de conservas vacía
para cualquier cosa.

o

Een kind zoekt iets eetbaars
tussen ratten op de vuilnisbelt.
Zijn bezit?
Een leeg conservenblik
voor om het even wat.

o

Un enfant cherche de quoi manger
dans un dépotoir parmi les rats.
Sa propriété ?
Une boîte à conserves vide
servant à n'importe quoi.

<< >>

¡ Paisaje exótico !
¡ Palmeras !
Para muchos nada más
que machacar nueces.

◦

Exotisch landschap!
Palmbomen!
Voor velen niets
dan te kraken noten.

◦

Paysage exotique !
Palmeraies !
Pour un bon nombre rien
que des noix à casser.

Arrozales inmensos
Encorvados están todos
desde el amanecer
hasta la puesta del sol :
seres explotados.

◦

Onmetelijke rijstvelden.
Gebukt staan ze allen
van zonsopgang
tot zonsondergang:
uitgebuite mensen.

◦

Rizières immenses.
Tous travaillent courbés
depuis l'aurore jusqu'au
coucher du soleil :
des êtres exploités.

<< >>

Colonia - Uruguay - 1998

Ni un alma se arriesga
en la calle desierta.
Sólo una foto
guarda en vida los restos
de los muertos vivos.

o

Geen levende ziel waagt zich
in de desolate straat.
Alleen een foto
houdt de resten in leven
van de levende doden.

o

Ni une âme s'aventure
dans la rue abandonnée.
Seule une photo
garde en vie les restes
des morts vivants.

<< >>

Y pensar que el cielo existe.
¿ Para qué ?
¿ Para quién ?
Seres condenados a sufrir
se contentan
de maldecirlo de vez en cuando.

◦

En beseffen dat er een hemel is.
Voor wat?
Voor wie?
De tot leed gedoemden
stellen zich tevreden
met hem te vervloeken af en toe.

◦

Et savoir que le ciel existe.
Pour quoi ?
Pour qui ?
Les condamnés à souffrir
se contentent de
le maudire de temps en temps.

Pueblos olvidados que nadie
menos que Alba Roballo
ha nombrado en sus poesías.
Nada hay acá, se indignó, nada.
Sólo miseria.

◦

Vergeeten dorpen die niemand
minder dan Alba Roballo heeft
vernoemd in haar poëzie.
Hier is niets, zei ze verontwaardigd.
Niets dan miserie.

◦

Villages oubliés que nul autre
que Alba Roballo
a si bien décrit dans sa poésie.
Il n'y a rien ici, s'indigna-t-elle.
Rien que misère.

<< >>

Pisac - Perú - 1997

Una mujer descende la calle
cargada de sus recipientes vacíos.
Nadie sabe cuánto le costará
de volver a subir con el agua.
Nadie le pregunta si tiene sed.

o

Een vrouw daalt de straat af
bepakt met haar lege recipiënten.
Niemand weet hoe zwaar het water
weegt dat ze naar boven zal torsen.
Niemand vraagt of ze dorst heeft.

o

Une femme descend la rue
chargée de ses récipients vides.
Nul ne sait combien ça lui coûtera
de remonter avec l'eau.
Nul ne lui demande si elle a soif.

<< >>

Pueblo de Tiwanaku - Bolivia - 1997
Tiwanaku dorp - Bolivië - 1997
Village de Tiwanaku - Bolivie - 1997

Viejos muros engalanados
con frases conmemorativas siguen de pie.
Che también.

o

Oude muren opgesmukt met
lofwoorden en data bleven overeind.
Che ook.

o

Des vieux murs enjolivés de
frases commémoratives restent debout.
Che aussi.

<< >>

Jorge Horacio POUSA es un fotógrafo artístico, nacido en Bahía Blanca, Argentina. Su obra está compuesta, en su mayoría, por tomas directas en blanco y negro, procesadas enteramente por él. Abarca la temática del realismo social, enfocada, principalmente, a partir de lo simbólico. Desde 1995 es miembro de la filial Tres Arroyos de la Asamblea Permanente por los Derechos Humanos. (APDH).

Jorge Horacio POUSA is een kunstzinnige fotograaf. Hij werd geboren in Bahía Blanca, Argentinië. Zijn werk bestaat, merendeels, uit direct genomen wit-zwart fotos die hijzelf helemaal bewerkt, en die zich concentreren rond het thema sociaal realisme, met als richting het symbolisme. Sedert 1995 is hij lid van het filiaal Tres Arroyos van de Algemene Vergadering voor de Mensenrechten. (APDH).

Jorge Horacio POUSA est un photographe artistique, né à Bahía Blanca, Argentine. Son travail est composé, dans sa majorité, par des photos noir et blanc, entièrement travaillées par lui. Ils enlacent le thème du réalisme social, et se focalisent, principalement, sur la symbolique. Depuis 1995 il est membre de la filiale Tres Arroyos de l'Assemblée Permanente des Droits de l'Homme (APDH).

contact :
 Jorge Horacio Pousa
 Sarmiento 535 Dto. 'A'
 8000 Bahia Blanca, Bs. As.
 Argentina - Latinoamérica
 tel. 00.54.2983.15611493
 e-mail: pousa@geocities.com

Iris Van de Castele nació en Adegem, Bélgica. Ella es una poetisa impélida y lo menos que podemos decir de sus poemas es que son auténticos. La belleza de su poesía está en la pasión, la compasión, la ternura, el ardor, la resistencia y la honestidad. Como columnista escribe comentarios agudos. No tiene pelos en la lengua. Ella se esfuerza. Su objetivo es desvivirse por su semejante, por una justicia social y humana.

Iris Van de Castele is een gedreven dichteres, geboren te Adegem, België. Haar gedichten zijn authentiek. De lezer die ze weet te assimileren ontdekt dat de schoonheid van haar poëzie berust op passie, medelijden, tederheid, bezieling, resistentie en eerlijkheid. Als columniste schrijft ze scherpe, frappante artikels. Haar doel is zich inzetten voor de medemens, en voor een humane en sociale rechtvaardigheid.

Iris Van de Castele est une poétesse dévouée, née à Adegem, Belgique. Ses poèmes sont authentiques. Le lecteur que sait comment les assimiler découvre que leur beauté réside dans la passion, la compassion, la tendresse, l'ardeur, la résistance et l'honnêteté. Comme chroniqueuse elle écrit des articles aiguisés, audacieux. Son but est s'échiner pour son semblable, et pour une justice sociale et humaine.

contact :
 iris.aguirre@tigo.com.py

<< >

C.I.P. Koninklijke Bibliotheek Albert I
Keizerslaan, 4 B - 1000 Brussel
D/2001/6165/03
Reeks: poëzie
Auteurs: Iris Van de Castele (gedichten)
          Jorge Horacio Pousa (foto's)
Uitgever : De Distel - B - 1083 Brussel
Copyright : idem

He aquí dos expresiones esenciales : la imagen y la escritura. Imágenes impactantes, conmovedoras, expresivas de un fotógrafo excepcional, que inspiraron a la poetisa, la cual encuadra poemas suyos con las fotos, porque le parecían adecuados y de una misma intuición. Escritos por ella en español, neerlandés y francés, ellos testimonian del sufrimiento y de la lucha cotidiana de seres humanos condenados a callar.

Ziehier twee essentiële expressies: het beeld en het geschrevene. Pakkende, ontroerende, expressieve beelden van een bijzondere fotograaf, die de dichteres inspireerden tot gedichten die ze bij de foto's liet aanleunen, omdat zij ze adequaat vond en vanuit éézelfde intuïtie ontstonden. Geschreven door haar in het Spaans, het Nederlands en het Frans, getuigen ze van het leed en het dagelijks verzet van mensen veroordeeld tot zwijgen.

Voici deux expressions essentielles : l'image et l'écriture. Des images percutantes, expressives, troublantes, d'un photographe exceptionnel, qui ont été source d'inspiration pour la poétesse qui encadre les photos de ses poèmes, parce qu'ils lui paraissent adéquats et d'une même intuition. Écrits par elle en espagnol, néerlandais et français, ils constituent le témoignage de la souffrance et la lutte journalière de ceux condamnés au mutisme.

Helena Lockhart

back << <

